

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania A. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o rentę socjalną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 grudnia 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 30 stycznia 2024 r., sygn. akt III AUa 707/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 30 stycznia 2024 r., oddalił apelację A. F. od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z 24 marca 2022 r. którym oddalono odwołanie A. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z 7 lutego 2022 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podjął wypłatę renty socjalnej od 1 stycznia 2022 r. o czym poinformował wnioskodawcę decyzją z 5 stycznia 2022 r. Jednocześnie wskazał, że wypłata renty socjalnej została zawieszona z dniem 1 lipca 2014 r. i po tym dniu wnioskodawca nie złożył wniosku o podjęcie wypłaty renty socjalnej. Dlatego też wniosek o podjęcie wypłaty renty socjalnej od daty 1 lutego 2018 r. w świetle obowiązujących przepisów nie miał uzasadnienia prawnego.

Spór w sprawie koncentrował się na weryfikacji, czy odwołującemu się przysługuje prawo do renty socjalnej za okres wcześniejszy niż od daty złożenia wniosku o wypłatę świadczenia.

Zgodnie ze wskazanym przez Sąd I instancji art. 11 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, podstawą do wszczęcia postępowania w sprawie o przyznanie renty socjalnej jest wniosek osoby ubiegającej się o świadczenie lub jej przedstawiciela ustawowego. Stosownie do art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2023.1251) w zw. z art. 15 ustawy o rencie socjalnej nie można świadczenia wypłacić za okres wcześniejszy niż miesiąc, w którym złożono wniosek. Natomiast zgodnie z art. 135 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznowia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu, z uwzględnieniem ust. 2.

Zgodnie z decyzją z 3 lipca 2014 r., która wiąże niniejszy Sąd, renta socjalna wnioskodawcy została zawieszona. W niniejszym postępowaniu wnioskodawca nie może kwestionować zawieszenia prawa do renty socjalnej, które nastąpiło w wyniku decyzji z 2014 r., która jest ostateczna. Skoro wniosek o podjęcie jej wypłaty został złożony przez wnioskodawcę dopiero 24 stycznia 2021 r., to prawidłowo wypłatę podjęto od 1 stycznia 2021 r. (w tym zakresie zbiegło się to z wejściem w życie art. 6 ustawy z 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych...)

Wskazane przez wnioskodawcę w apelacji naruszenie przepisów prawa materialnego w ocenie Sądu Apelacyjnego nie miało miejsca, gdyż zgodnie z art. 15 ustawy o rencie socjalnej, w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio wybrane przepisy ustawy o emeryturach i rentach, w tym art. 129 ust. 1.

Przywołany przez skarżącego przepis art. 26 ustawy o rencie socjalnej, mający charakter przepisu przejściowego, stanowi, że „Osobom uprawnionym do renty socjalnej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie ustawy wymienionej w art. 18, zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”, renta socjalna przysługuje w wysokości i na zasadach określonych w niniejszej ustawie”. Przepis

ten jedynie zachował prawa osób, które nabyły je przed wejściem w życie ustawy o rencie socjalnej. Natomiast nie daje on prawa do wypłaty świadczenia w oderwaniu od art. 129 i 135 ustawy o emeryturach i rentach, skoro zdarzenie będące przedmiotem oceny nastąpiło dopiero w 2022 r. (wniosek o wypłatę).

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną, w której wskazano, „że istnieje konieczność rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 378 § 1 oraz 385 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na przejęciu przez sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne w ten sposób nie zostały rozpoznane”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna nie formułuje w sposób bezpośredni, na której z powyższych przesłanek opiera swój wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów

kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2019 r., III UK 290/18, LEX nr 2677006). Tym samym, to skarżąca powinna zawrzeć w niej wywód prawny, z którego w sposób wyraźny będzie wynikało, co w jej ocenie kwalifikuje skargę kasacyjną do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Tego w skardze kasacyjnej zdecydowanie zabrakło.

Skarżący poprzestaje we wniosku na podkreśleniu istnienia konieczności „rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 378 § 1 oraz 385 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na przejęciu przez sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii (...)”, co nie jest wystarczające do stwierdzenia, że spełnia się szczególna podstawa przedsądu. Podkreśla się to, gdyż skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji, które ma podstawę materialną i faktyczną. Sąd Najwyższy nie jest kolejną, zwykłą instancją odwoławczą. We wniosku brak jest zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego. Zarzuty podstaw kasacyjnych stanowią odrębną część skargi kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, dlatego nie zastępują brakujących zarzutów szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidualny interes strony w przyjęciu jej skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna może być zasadna ze względu na zarzuty podstaw kasacyjnych (art. 398¹⁴ k.p.c. *a contrario*). Jednak w aspekcie warunków podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenia ma dopiero aż oczywista zasadność wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, co nie zostało w nim wykazane.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por.

postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Zauważyć należy, że o wyniku sprawy decyduje prawo materialne. Skoro miarą oceny zasadności skargi kasacyjnej są zarzuty podstaw kasacyjnych z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., to miara ta jest tym bardziej aktualna w odniesieniu do zarzutów szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Nawet gdyby odstąpić od tego warunku prymatu prawa materialnego, jako punktu odniesienia dla oceny znaczenia zarzutu naruszenia prawa procesowego (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. – o przedmiocie sporu i wyniku sprawy decyduje prawo materialne, wszak to ono określa treść stosunku prawnego), to sformułowane zarzuty potwierdzają brak podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z następujących przyczyn.

Granicę ustaleń stanu faktycznego w sprawie cywilnej (art. 1 k.p.c.) stanowi dwuinstancyjne postępowanie przed sądem powszechnym. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Ponadto na etapie przedsądu odpowiednie zastosowanie ma art. 398¹³ § 2 k.p.c., czyli w ocenie zarzutów skargi kasacyjnej wiążą ustalenia faktyczne, na których oparto zaskarżony wyrok. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) z wskazanymi ograniczeniami z art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c. Oczywiście punktem ciężkości negatywnej oceny jest wskazany brak zarzutu naruszenia prawa materialnego, który decyduje o uprawnieniu materialnym, a procesowo określa zakres i przedmiot postępowania w sprawie.

Postępowanie kasacyjne nie jest kolejną (powszechną) instancją, a skarga kasacyjna nie jest zwykłym środkiem zaskarżenia, co tłumaczy stawiane jej wymagania.

Zarzut naruszenia art. 378 k.p.c. nie jest uprawniony, jako że skarżący nie może poprzestać na hasłowym naruszeniu tego przepisu. Wymaga się wskazania (in extenso) treści zarzutu apelacyjnego i wykazania, że jego nierozpoznanie lub wadliwe rozpoznanie miało wpływ na wynik sprawy. Taka miara wynika z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. i tym bardziej ma zastosowanie na etapie przedsądu w wypadku

szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zarzut w ogóle nie otwiera takiej oceny, co rodziłoby też pytanie o brak zarzutu materialnego. Natomiast w zakresie procesowym apelacja zarzucała naruszenie przepisów K.p.a., co nie było prawidłowe wobec rozpoznania sprawy w postępowaniu cywilnym (art. 1 i art. 2 k.p.c.).

Podobna ocena odnosi się do zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c. Sąd drugiej instancji samodzielnie ustala stan faktyczny w sprawie i może poprzestać na materiale zebranym w całym postępowaniu, czyli nie tylko przed Sądem pierwszej instancji, ale także przed organem rentowym. Na podstawie tego materiału suwerennie rozstrzyga sprawę.

Natomiast art. 385 k.p.c. potwierdza jedynie kompetencję sądu drugiej instancji do wydania określonego rozstrzygnięcia i dlatego nie mógłby być powołany w uzasadnieniu wyroku, gdyby apelacja nie została oddalona.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[a.ł.]